

*Канд. істор. наук, старший викладач
кафедри історії та мовознавства
К. А. Єремєєва*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ФІЛЬМУВАННЯ ЯК ЗАСІБ САМОВИРАЖЕННЯ ТА ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН (ПРОЄКТ РЕТОРІА)

Вивчення студентами суспільно-політичних дисциплін допомагає їхній соціалізації, розвитку особистісних компетентностей. Але гуманітарна освіта завжди актуалізує перегляд ідентичностей, історичні образи та травматичну пам'ять. Це все пов'язано також з конфліктами минулого та сучасності. Саме тому історія, політологія, соціологія, філософія та інші дисципліни є приводом для саморефлексії, самопрезентації та вдосконалення навичок вести суспільний діалог. Сьогодні це відбувається часто не через прямий контакт учасників діалогу, а на таких платформах, як соціальні мережі, а інструментом є тільки усний чи письмовий текст, а творення візуальних образів: мемів, відео тощо. Тому необхідно звертати увагу на досвід викладання гуманітарних дисциплін в університетах світу, в яких студенти отримують як завдання зняти власний фільм. Такі практики стають спільними проєктами викладачів та студентів. Результати цих проєктів можна знайти на спеціалізованих сайтах, метою яких є заохочення до діалогу, самопрезентації представників різних культур, людей з різним досвідом та історичним бекграундом. Одним з таких проєктів є масштабний міжнародний проєкт РЕТОРІА.

РЕТОРІА – це проєкт, який отримав фінансування від Європейського Союзу та залучив до роботи представників таких інституцій, як: Левенський католицький університет (Бельгія), Відкритий університет (Мілтон-Кейс, Велика Британія), Інститут європейської історії ім. Лейбніца (Майнц), університети Варшави, Тарту, Гельсінкі та Гранаді. Учасники проєкту надають можливість своїм студентам знімати аматорські документальні фільми про їхню релігію, релігійне оточення їхніх країн, культуру. Проєкт спрямований на розвиток релігійної толерантності та мірному співіснуванню представників багатьох релігій в сучасному секулярному суспільстві. Проєкт цікавий тим, що молоді автори відео беруть під свій контроль творення цього інформаційного продукту: від брейншторму до фінального монтажу відео та отримання фідбеку. Студенти збираються в групи, які починають обговорювати ідеї для майбутнього відео. Міжкультурний діалог починається вже на цьому етапі. Викладачі виступають в ролі фасилітаторів та консультантів. Студенти мають розробити сценарій для короткого відео, в якому вони розповідають про свою релігію, свій досвід, емоції. При цьому європейські університети намагаються зробити групи етнічно та культурно різноманітними, щоб відео також відображало культурний діалог. Фільмування стає колективною творчістю, адже інші студенти можуть долучатись до редагування відео та обговорення.

Для того щоб фільмування мало теоретичну основу, викладачі супроводжують процес практичними заняттями та мінілекціями, в яких знайомлять студентів з історією релігій, аналізують різноманітні дискурси, в яких обговорюється релігія (Youtube-канали, виступи політиків, шкільні підручники, експонати музеїв тощо), знайомляться з випадками урегулювання релігійних протиріч. Це показує попередній вдалий (а інколи й не дуже) досвід співжиття представників різних релігій та культур.

Можна вважати проєкт RETOPIA одним з вдалих проявів студентоцентричного підходу в освіті, а також яскравим прикладом успішної кооперації держави, освітніх інституцій, викладачів та студентів. Адже цей проєкт не тільки сприяє суспільному діалогу, сприяє розвитку креативності у студентів, навичок командної роботи та проєкт-менеджменту, а й привертає увагу громадськості до питань культурного та релігійного розмаїття. Результати проєкту є на офіційному сайті RETOPIA (<https://retopia.eu/s/start/page/home>), з якими може ознайомитись кожен. Це забезпечує прозорість результатів. Крім того, будь-яка молода людина може зняти свій документальний фільм та відправити його організаторам проєкту, що сприяє залученню до обговорення релігійного розмаїття більшої аудиторії. Учасники проєкту також організують вебінари та конференції, демонструючи різні рівні освітньої кооперації: від задоволення освітніх потреб студентів до обговорення співіснування представників різних релігій на високому академічному рівні.

Природно, що розвиток креативності у студентів має відбуватись шляхом вироблення ними власного інтелектуального продукту, за посередництвом викладачів та залучення до обговорення результатів широкої аудиторії. Крім того, варто стимулювати студентів транслювати свій власний досвід та думку. Звісно, виникають одразу питання: який відсоток студентів може долучатись до виконання таких проєктів? Які ресурси необхідні для створення дійсно якісного інтелектуального продукту та чи вписуються такі практики до існуючих робочих програм з гуманітарних дисциплін в Україні?

*Канд. філол. наук, доцент кафедри
іноземних мов В. Ф. Антонова*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ВИКЛИКИ ТА НЕДОЛІКИ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Досвід організації дистанційної форми навчання, отриманий протягом минулого та позаминулого року під час ковід-карантину, сприяв швидкому адаптуванню української освітньої системи до нових реалій війни.

Вища освіта намагається залучити майбутніх студентів до навчального процесу у закладах вищої освіти, значно спростивши формат вступної компанії.